

## پوچ گرایی و نحوه نگاه انسان به مرگ، اخلاق و زندگی در دیدگاه‌های شهید مرتضی مطهری و فردریش نیچه

زهرا اللامی<sup>۱</sup>

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته تاریخ انقلاب اسلامی، موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی البرز قزوین

Zahra.allami1369@gmail.com

### چکیده

انسان براساس آیات قرآن موجودی است دارای تفکر، که همین اندیشیدن، منجر به انتخاب بهترین مسیر ها می شود. شهید مطهری (۱۹۷۹-۱۹۲۰م) بر اساس آیات قرآن تاکید می کند که انسان ها با اندیشیدن صحیح به کمال می رسند و در مسیر سعادت قرار می گیرند. در مقابل نیچه (۱۹۰۰-۱۸۴۴م) با نیست انگاری خود، بزرگترین نعمت یعنی اندیشیدن را بی فایده قلمداد می کند. با نگاهی به اندیشه های شهید مطهری می توان دریافت که حقیقت زندگی و مرگ از دیدگاه اسلام، زیبا و متعالی است. در مقابل نیچه به دنبال یافتن تسلائی برای خود بود که با وجود تفکر نیست انگاری خود، چیزی جز ناامیدی را پیدا نکرد. در این مقاله سعی کردم با بررسی دیدگاه دو متفکر (شهید مطهری و نیچه) نوع نگاه به زندگی و مرگ را مورد تجزیه و تحلیل قراردهم. البته لازم به ذکر است که بررسی تفکرات فلسفی اندیشمندان به طور گسترده مجالی دیگر را می طلبد.

واژگان کلیدی: پوچ گرایی، مرگ، زندگی، مطهری، نیچه

### ۱- مقدمه

شناخت انسان و دغدغه های فکری او، همیشه مورد توجه اندیشمندان و متفکران قرار داشته است. انسان پژوهان بر این نکته تاکید دارند که ابزار های عادی شناخت بشر از پاسخگویی صحیح و کامل به بسیاری از پرسش های مهم درباره انسان ناتوانند؛ از این رو امروزه از «انسان موجودی ناشناخته» سخن می گویند (کارل، ۱۳۵۴: ۷-۱۷و۵). بنابراین اندیشه های مختلفی برای شناخت انسان و نگاه وی به زندگی و مرگ شکل گرفت. از جمله ی این اندیشمندان که به این مسائل نگاه پیچیده داشته، نیچه است.

همیشه بهترین راه برای فهم اندیشه هر فیلسوف این است که ببینیم او خود را با چه مسئله یا مسائل عمده ای روبه رو میدیده است. بنیادی ترین مسئله ای که نیچه، جهان غرب را در روزگار خود با آن مواجه می دید، بحران عمیق فرهنگی و فکری بود که او چکیده آن را در عبارت «مرگ خدا» و «ظهور نیهیلیسم» یا هیچ انگاری بیان کرده است (فولادوند، ۱۳۸۲: ۱۶). اما نکته بسیار مهم این است که یک اندیشه فقط در فکر و ذهن خالق آن اندیشه باقی نمی ماند، اندیشه ها قدرت بسیار زیادی دارند برای این که گسترش یابند و هیچ سرحداتی نمی تواند در مقابل نفوذ اندیشه ها ایستادگی کند. نیچه مسلما ویرانگر است و همیشه می تواند نشان دهد که عقاید شما درست نیست (فولادوند، ۱۳۸۲: ۲۴).

اندیشه نیست انگاری نیچه به سرعت در تمام دنیا گسترش یافت و منجر به برداشت هایی بسیار زیادی در مورد زندگی، مرگ، انسان و حقیقت شد. گاهی به دلایل شرايطی که در هر سرزمینی وجود دارد، این اندیشه ها به صورت افراطی گسترش